

In de opstanding krijgt geschiedenis van lijden en dood toekomst

Preek over Johannes 20:25

Te lezen: Johannes 20:19-29
Utrecht-Silo, 21 april 2013

Drie weken geleden vierden we het paasfeest. Dat is het grootste feest dat gevierd kan worden: Niet de dood maar het leven heeft het laatste woord. De tijd van lijden is voorbij. Tranen worden gedroogd. Toen op paasmorgen de zon opging, werd het licht zoals het sinds de eerste scheppingsdag niet meer licht was geworden, toen God sprak: 'Er zij licht'. Op paasmorgen, bij het krieken van de dag, zongen de vogels in de struiken van de opstandingshof zoals zij sinds het paradijs niet meer gezongen hadden. Zij riepen elkaar op om vooral nesten te bouwen en eieren te leggen. Want het leven heeft weer toekomst.

Pasen is het grootste feest dat gevierd kan worden. En weet u nu wat het vreemde is? Dat de man om wie het allemaal draaide - de opgestane Jezus zelf - niet herkend werd. Zelfs niet door hen met wie Hij jaren opgetrokken was! Het paasfeest is ook het feest van de moeite van herkenning. Daarover gaat het in deze preek.

Het begint al in de opstandingshof, op een paar passen van het open graf. Maria van Magdala is op zoek naar het verdwenen lichaam van Jezus. Ineens staat de verrezen Heer in levende lijve vóór haar. Maar ze herkent Hem niet. Ze denkt dat het de tuinman is, en dat hij het lichaam misschien ergens anders heeft gelegd. Dan is het er verhaal van de Emmaüsgangers, volgelingen van Jezus die na de rampzalige gebeurtenissen op Goede Vrijdag diep teleurgesteld Jeruzalem verlieten, terug naar hun woonplaats Emmaüs. Onderweg voegt de verrezen Heer zich zelf bij hen en knoopt een gesprek aan. Maar ze herkennen Hem niet.

Het paasfeest - het grootste feest dat op aarde te vieren is - roept het probleem van herkenning op. Het is het grootste feest. Misschien te groot? De uit de dood opgestane Heer herkennen is te moeilijk voor sterfelijke mensen. Het definitieve van de dood is voor ons zo vanzelfsprekend. Dood is dood! Ons leven speelt zich voor een groot deel af binnen de machtscirkel van de dood: als je over het kerkhof loopt op weg naar het graf van je moeder, als je een terminale kankerpatiënt bezoekt, als je gekeken hebt naar het tv-journaal. Onze ogen zijn verblind door de dood. We herkennen de opgestane Heer niet.

Dan neemt Jezus zelf het initiatief. Hij doorbreekt zelf de macht die de dood heeft

over onze ogen, onze oren, over ons verstand, over ons geloof in de spanning tot ongelooft. Het is heel opmerkelijk hoe Hij dat doet. Hij knoopt het heden van zijn opstanding aan het verleden van lijden en dood.

Dat gebeurt op een heel schokkend radicale wijze in de geschiedenis die we uit Joh. 20 lezen.

Op de dag van de opstanding zitten de discipelen achter gesloten deuren angstig bij elkaar. Bevangen door de macht van de dood. De dood had hun hart toegesloten en de deur op slot gedraaid.

Ineens staat de Opgestane in hun midden, dwars door alle sloten van de dood heen. De discipelen weten niet wat ze zien. Dan toont de verrezen Heer hen zijn wonden - de littekens van de spijkers in zijn handen en van de speer in zijn zijde. En dan zien zij de Opgestane. Dan gaat hen de paaszon op.

Dat is best shocking. De verrezen Heer wordt herkend aan de wonden van zijn verleden. De opstandingswerkelijkheid draagt de sporen van lijden en dood! Dat hadden we anders gedroomd.

Pasen is niet het feest om weg te dromen van lijden en dood. Pasen is geen wondermooi sprookje over een volmaakte toekomst, waarin al onze dromen over het leven werkelijkheid zijn geworden. De engel die de steen voor het graf van Jezus wegrolde, was niet een toverfee. Zoals de fee uit het sprookje die met haar toverstaf de kikker weer veranderde in de mooie prins die hij ooit was.

De gekruisigde en gestorven Jezus wordt met Pasen niet omgetoverd in de belichaming van onze dromen over een volmaakte toekomst. Hij wordt niet omgetoverd. Hij staat op uit lijden en dood. En dat is te zien en voelen ook. Zó presenteert Hij zich op de opstandingsdag aan zijn leerlingen. Johannes schrijft: 'Hij toonde hen zijn handen en zijn zijde'.

Zo presenteert Hij zich een week later - op de tweede opstandingszondag in de geschiedenis - ook aan Thomas, die er de eerste keer niet bij was: 'Leg je vingers hier en kijk naar mijn handen'.

De opgestane Heer wordt herkend aan zijn met ons gedeelde verleden van lijden en dood. Het is één van beide: of je wilt de littekens van zijn verleden zien en voelen, of je herkent Hem niet.

Er is geen toekomst zonder verleden. Voor mij niet. Voor u niet. Voor Israël niet. Voor niets en niemand niet. De toekomst is niet los verkrijgbaar.

De echte deur naar de toekomst is het open graf van Jezus. In zijn verrijzenis is de toekomst begonnen. Het paasfeest is niet los verkrijgbaar. Als Jezus zich als de Opgestane bekend maakt, is het eerste wat Hij doet zijn wonden tonen. Die horen er bij.

Jezus' wonden en littekens.... Dat zijn uw en mijn wonden en littekens. Zoals Jesaja profeteerde: 'Hij was het die onze ziekten droeg, die ons lijden op zich nam'.

Zijn wonden, zijn littekens: de tot in de opstanding onuitwisbare tekens van wat

Jezus in zijn geschiedenis met onze geschiedenis te maken heeft gehad. Zoals Jesaja ook profeteerde: 'Om onze zonden werd Hij doorboord, om onze wandaden gebroken'.

Als je niet zó naar zijn littekens wilt kijken, wordt het nooit Pasen.

De wonden die u in uw levensgeschiedenis hebt opgelopen, zijn opgenomen in de littekens waarmee de verrezen Heer zich te kennen geeft. Littekens: genezen wonden. Jezus' littekens: een gewond verleden dat is opgewekt tot toekomst. Het verleden wordt niet ongedaan gemaakt. Dat gebeurt alleen in sprookjes. Het wordt opgewekt tot toekomst. Zoals Jezus door God de Vader werd opgewekt uit de dood.

Dit geeft kracht om de wonden die in het verleden opgelopen zijn een plek te geven. We weten er meestal geen weg mee: Jouw ziekte, of die van een geliefde, of van een goede vriend. Een ernstig verlies dat je trof. Een trauma uit je jeugd. Waar moet je met dit soort ervaringen naar toe? De verrezen Heer treedt in ons midden en zegt wat Hij ook lang geleden zei: 'Leg je vingers hier en kijk naar mijn handen'. Onze wonden hebben een plek in Jezus' wonden. En zo krijgen ze toekomst.

Kracht en mogelijkheid om de wonden van het leven een plek te geven....

Er zit aan de verschijningen van de verrezen Heer - die zich in het tonen van zijn littekens te kennen geeft - nog een aspect.

Het gaat niet alleen om kracht en ruimte om wonden een plek te geven. Maar ook om moed. Om moed om wonden op te lopen.

Moed om op beide benen te gaan staan in een geschiedenis die getekend wordt door lijden en dood. Geloofsmoed, paasmloed, die vrijmaakt van de angst om littekens op te lopen.

Denk aan zoveel christenen in deze wereld die om hun geloof vervolgd worden. Ze vieren het paasfeest misschien wel intenser dan wij drie weken geleden deden, in ons land met godsdienstvrijheid.

Moed om in de werkelijkheid van het leven wonden op te lopen, omdat je gelooft in de toekomst van een geschiedenis van wonden.

Moed om in je werk onrecht aan het licht te brengen. Het kan je je baan kosten. Daar is moed voor nodig.

Moed om het op school op te nemen voor een medeleerling die gepest wordt. Het kan je je eigen plek in de groep kosten.

Moed om er voor uit te komen dat je christen bent. In sommige milieus zullen ze je dat laten voelen ook.

Niet bang zijn voor wonden.

In de littekens van de opgestane Jezus hebben ze toekomst.

Amen.

GEBED

Heer, we zongen uw lof.

Danken dat wij dat konden, omdat we de afgelopen week hebben ervaren dat u werkelijk God bent. Danken u voor mooie momenten, bewijzen van uw nabijheid.

Danken dat we u lof konden zingen, omdat we mee konden zingen met broeders en zusters naast ons, voor ons en achter ons. Danken dat wij deel mogen zijn van een gemeenschap die ons draagt als we soms niet op eigen benen kunnen lopen.

Heer wij zien u soms niet, horen u niet en voelen u niet. Wij prijzen u als de God die er is, ver over de grenzen van ons zien en horen en voelen.

U bent zo groot, zo groot dat u alle aandacht hebt voor zoiets kleins als elke haar op ons hoofd. U bent zo hoog verheven. Zo hoog dat u kunt bukken tot op het niveau van onze vuile voeten, van onze schuld en zonde.

U bent de Eeuwige, zo eeuwig dat u de tijd hebt voor elk moment van ons leven.

Heer Jezus Christus, wij prijzen u de Opgestane, als degene die door de dood is heengegaan en is verrezen tot eeuwig leven. U bent de levende, zo levend dat alles wat in ons leven dood, of bijna dood is, in uw doorboorde handen nieuw leven ontvangt.

Doe dit in deze dienst. In ons zingen, ons bidden, spreken en luisteren.

Amen.